

Mindre plats till bilen- mer plats till hållbara alternativ!

Det är trångt i stadens gator och cyklister ges för lite utrymme. För att främja de hållbara alternativen tas utrymme från bilen och ges till grönska, servering, gång och cykel. Påföljden blir att körfältet blir smalare än den körfältsbredden som vanligtvis används på stadens gator. Vad kommer en avsmalning att ha för konsekvenser på vägens beläggning? Vilka effekter kommer avsmalningen att ha på samhällskostnaderna?

Eftersom befolkningstillväxten i staden ökar måste gator och vägar användas på ett mer effektivt sätt. De befintliga gatorna i storstäder har utformats för att gynna biltrafikens framkomst. Genom att smalna av körfältet blir det mer plats till cykel- och gångbanan och det kommer att uppmuntra fler till att välja hållbara transportslag i stället för bilen. En sektion som visar hur en avsmalnad gata kan se ut redovisas i Figur 1.

Figur 1. Sektion från projektet MalmöExpressen som visar hur en smal gata kan se ut.

I dag finns det en tydlig trend av att genomföra avsmalningar i städernas trånga gator. Genom att veta vilka konsekvenser en avsmalning medför kan dagens stadsplanerare i tidigt skede känna igen avsmalningens påverkan på samhället. Den direkta kostnaden som sparas av att göra en avsmalning kan leda till stora kostnader för samhället på lång sikt.

Denna studie genomfördes för att väcka intresse och för att motivera fler studier om avsmalningars konsekvenser. I dag genomförs avsmalningar i flera städer utan att konsekvenserna av avsmalning är klargjorda. Denna studie visade att

livslängden för en avsmalnad väg blir kortare och därför rekommenderas att en mer utförlig studie görs kring kostnader då det kan få stora konsekvenser för samhället.

Metoden som användes för att besvara frågeställningarna var främst litteraturstudie som kompletterades med en observationsstudie på sex gator i Malmö med varierande körfältsbredd. Program som PEDRO och ERAPave användes för att analysera spårdjupsutveckling och utmattningssprickor. Samhällsekonomiska kalkylvärden hämtades från plattformen ASEK.

Studien fastställer att gatans livslängd kommer att förkortas med ett smalare körfält. Ett smalare körfält medför en lägre hastighet samt att fordonen blir mer spårbundna vilket resulterar i djupare spår. Det förekommer även andra skador vid avsmalningar som till exempel sprickor. Sprickor kan också förkorta vägens livslängd genom att vatten tränger in i vägen och påskyndar nedbrytningen.

I studien undersöktes även kostnaden för samhällsfaktorerna drift och underhåll, framkomlighet, trafiksäkerhet och miljö. För drift och underhåll och framkomligheten kommer kostnaden att öka när körfältsbredden minskar. Däremot kommer samhällskostnaden för trafiksäkerheten att minska för ett smalt körfält. För miljön kommer kostnaden för buller och luftföroreningar att vara av en lägre storleksklass. De studerade faktorerna visar att det totalt sett blir dyrare med en avsmalning.

Referens

Bengtsson, A. & Esmail, S. (2023). Vägavsmalningars konsekvens på vägens livslängd och samhällskostnader Institutionen för Teknik och Samhälle, Lunds Tekniska Högskola.

